DATOS IDENTIFICATIVOS

Dinámica de grupos e intervención psicosocial comunitaria

Materia	Dinámica de grupos e intervención psicosocial comunitaria			
Código	O05G130V01905			
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OP	3	2c
Lingua de impartición				
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	de Jesus Rodriguez, Maria Elena			
Profesorado	de Jesus Rodriguez, Maria Elena			
Correo-e	elenadejesus@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia pretende introducir ao alumnado de Educación Social no estudio dos problemas sociais desde unha perspectiva psicosocial, así como á análise e a intervención na comunidade, primando a participación activa da mesma e a potenciación dos seus recursos. Asimesmo intenta contribuir ao enriquecemento da súa formación aportando conceptos, teorías e ferramentas metodolóxicas para desenvolverse no seu labor con/en grupos, ampliando a súa perspectiva sobre os conflictos intra e intergrupales e as posibilidades de introducir dinámicas que contribúan á cooperación e a resolución consensuada e madura dos problemas da comunidade. Pretende, en suma, amosarlles as potencialidades inherentes á vida grupal fronte ás estratexias individualistas á hora de promover a calidade de vida e o benestar social d@s cidadáns e potenciar o seu labor como mediadores ou facilitadores sociales cedéndolle o protagonismo ós membros da comunidade e fomentando a súa prticipación en grupos formais e/ou informais.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Integrar criticamente os supostos teóricos, filosóficos, históricos, sociolóxicos, psicolóxicos, pedagóxicos, culturais, políticos, lexislativos que están na base dos procesos de intervención socioeducativa
A4	Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos
A7	Manexar con criterio métodos e estratexias de investigación cuantitativas e cualitativas, e aplicalas ás realidades socioeducativas
A8	Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención (dinámica de grupos, motivación, negociación e promoción da asertividade...)
A9	Desenvolver programas e proxectos no contexto familiar e escolar
A10	Desenvolver programas e proxectos no ámbito da educación especializada (menores, necesidades educativas especiais, centros de saúde, condutas adictivas, institucións penitenciarias, e persoas e colectivos en risco de exclusión...)
A11	Organizar e administrar proxectos e servizos culturais, ambientais, de lecer e tempo libre
A12	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención socioeducativa no ámbito do desenvolvemento comunitario e cooperación ao desenvolvemento
A13	Deseñar, aplicar e avaliar programas e estratexias de intervención no ámbito cultural
A14	Deseñar, aplicar e avaliar programas de educación permanente e de persoas adultas e anciás
A15	Deseñar, aplicar e avaliar programas para a inserción social e laboral
A17	Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural
A18	Ter capacidade para potenciar as relacións interpersoais, desenvolver habilidades de comunicación interpersoal, solidariedade e empatía
A20	Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas
A21	Asesorar e/ou acompañar a persoas e/ou grupos en procesos de desenvolvemento socioeducativo
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Planificación e organización

B4	Utilización das TIC no ámbito de estudo e contexto profesional
B5	Xestión da información
B7	Dominio de metodoloxías e técnicas educativas, dinamizadoras de asesoramento e orientación
B9	Capacidade para integrarse e comunicarse con expertos doutras áreas e en distintos contextos
B10	Recoñecemento e respecto de a diversidade e multiculturalidade
B11	Habilidades interpersoais
B14	Adaptación a situacións novas
B15	Creatividade
B17	Iniciativa e espírito emprendedor
B18	Apertura á aprendizaxe ao longo de toda a vida

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Coñecer os supostos psicosociais que están na base dos procesos de intervención socioeducativa.	A1	B18
Analizar e diagnosticar a realidade complexa que fundamenta o desenvolvemento dos procesos socioeducativos.	A4 A7	B1 B2 B4 B5
Potenciar estruturas e procesos de participación e acción comunitaria, aplicando programas e técnicas de intervención.	A8 A18	B2 B9 B11 B15 B17
Deseñar, desenvolver e avaliar programas e proxectos no contexto da comunidade.	A9 A10 A12 A13 A14 A15	B2 B7 B10 B11 B14 B15
Asesorar na elaboración e aplicación de plans, programas, proxectos e actividades socioeducativas.	A20 A21	B7 B9 B11
Dominar as metodoloxías de dinamización social e cultural	A8 A11 A13 A17	B2 B7 B10 B11 B15

Contidos

Tema	
I. Introducción: A dinámica de grupos no contexto da intervención comunitaria	Marco referencial da dinámica de grupos Aproximacións teóricas ao estudio dos grupos Metodoloxía de investigación grupal
II. Estructura e procesos de grupo (I)	Definición, características e tipoloxía de grupos Formación, desarrollo e socialización grupal Composición e estructura dos grupos: pertenencia e cohesión grupal; estatus, roles e normas A comunicación grupal O entorno físico dos grupos
III. Estructura e procesos de grupos (II)	Procesos de influencia social nos grupos O entorno da tarefa grupal: obxectivos, tarefas, productividade e rendimento grupal. Toma de decisións en grupo O liderado Procesos intergrupais
IV. Dinámica de grupos en Educación Social	Elección e uso adecuado das técnicas grupais O rol de coordinador/a de grupos. O observador/a grupal

V. Técnicas de dinámica de grupos:	Criterios de clasificación das técnicas grupais. Coñecemento e aplicación de diversas técnicas de dinamización de grupos: Técnicas de presentación, coñecemento e confianza Técnicas de percepción e de reducción de prexuizos Técnicas de comunicación e estilos de dirección Técnicas de cooperación Técnicas de toma de decisións e resolución de conflictos
VI. Avaliación da dinámica grupal	Coñecemento e aplicación de técnicas e procedementos de medición e avaliación dos diferentes aspectos relativos ao grupo e da figura do coordinador/a grupal
VII. Bases conceptuais e metodolóxicas da intervención psicosocial comunitaria. Niveis de análise e intervención	Bases conceptuais da intervención psicosocial comunitaria: comunidade, sentimento de comunidade, potenciación comunitaria (empowerment), principio de emancipación, cambio comunitario, benestar e calidade de vida. Bases metodolóxicas da intervención psicosocial comunitaria: avaliación de necesidades, recursos e programas. Técnicas de avaliación. A intervención psicosocial comunitaria como cambio planificado. Niveis de análise. Planificación estratéxica, táctica e operativa.
VIII. Ámbitos de intervención psicosocial comunitaria	Algúns contextos e problemas sobre os que intervir: educación, saúde; traballo e organizacións, servicios sociais, inadaptación, calidade de vida, medio ambiente. Outros ámbitos e contextos de intervención. Habilidades sociais, grupos, apoio social
IX. Dinámica de grupos e participación comunitaria	A participación comunitaria. Exemplos de programas e proxectos de intervención comunitaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	0	2
Sesión maxistral	20	0	20
Seminarios	15	0	15
Traballos tutelados	0	43	43
Presentacións/exposicións	1	5	6
Titoría en grupo	5	10	15
Eventos docentes e/ou divulgativos	2	0	2
Probas de tipo test	1.5	45	46.5
Probas de autoavaliación	0.5	0	0.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Toma inicial de contacto co alumnado a efectos de: -Presentación da materia e aclaración de posibles dúbidas ao respecto. -Detección de coñecementos e expectativas previas en relación á materia, intereses e grao de motivación.
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia por parte do profesorado, así como das directrices do traballo a desenvolver polo alumnado. Adicaranse as derradeiras sesión para a súa exposición.
Seminarios	Actividade eminentemente práctica orientada á adquisición de coñecementos e habilidades instrumentais en relación coa intervención psicosocial comunitaria e a dinámica de grupos.
Traballos tutelados	O alumnado, preferiblemente en grupo, e, de non ser posible esta opción, de xeito individual elaborará un traballo centrado en algún dos aspectos do temario ou realizará un proxecto de intervención con grupos.
Presentacións/exposicións	Exposición oral por parte do alumnado, previa presentación escrita, dos traballos tutelados levados a cabo.
Titoría en grupo	Entrevistas mantidas polo alumnado co profesorado para asesoramento e desenvolvemento das actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Eventos docentes e/ou divulgativos	Exposición do labor desenvolvido a nivel comunitario por parte de profesionais de prestixio con vistas a acercar a alumnado á realidade psicosocial de diversos grupos do entorno comunitario.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición

Actividades introdutorias	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Sesión maxistral	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Seminarios	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Traballos tutelados	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.
Titoría en grupo	Modalidades: - Presencial: directamente na aula (aclaración de posibles dúbidas e titorías grupais e individuais para organización, supervisión e seguemento de traballos e actividades realizadas); e fóra da aula, no horario de titorías establecido (cuestións varias a nivel académico, persoal, saídas profesionais....). - Non presencial: a través da plataforma virtual Tema ou do correo electrónico.

Avaliación

	Descrición	Cualificación
Seminarios	Asistencia, participación e realización das actividades propostas polo profesorado. Puntuación máxima: ata 1.5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 0.75 punto neste apartado para superar a proba.	15
Traballos tutelados	Elaboración de pequenas investigacións ou de proxectos de intervención con grupos. Puntuación máxima: ata 2 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 1 punto neste apartado para superar a proba.	20
Presentacións/exposicións	Exposición dos traballos de investigacións ou dos proxectos de intervención con grupos realizados. Puntuación máxima: ata 1.5 puntos do total da nota. É preciso obter como mínimo 0.75 punto neste apartado para superar a proba.	15
Probas de tipo test	Realización dun examen tipo test (40 preguntas como máximo con dúas opcións de resposta) sobre os contidos do temario. As preguntas deixadas en branco non se terán en conta na cualificación, que virá dada pola nota resultante de restar os erros dos acertos. Puntuación máxima: ata 5 puntos da nota final. Punto de corte para aprobar este apartado da materia: 20 preguntas.	50

Outros comentarios sobre a Avaliación

REQUISITO PARA PRESENTARSE ÁS PROBAS DE AVALIACIÓN:

O alumnado deberá entregar a súa ficha debidamente cumprimentada nun prazo máximo de tres semanas facendo constar expresamente a modalidade elixida, o que implica contactar necesariamente co profesorado a principios de curso para comunicarlle a súa elección e poder ser convenientemente avaliado.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Aplicaranse dous sistemas de avaliación tomando como criterio diferencial a asistencia ou non ás clases presenciais e ás titorías grupais, dado que a planificación deste proceso de ensino-aprendizaxe esixe a presenza do alumnado sobre todo en aquelas relacionadas coa adquisición de competencias procedementais e actitudinais, o que implica facer un seguimento das asistencias mediante controles. Quen sen notificalo teña unha asistencia por debaixo do 80% será considerado a tódolos efectos como non asistente, salvo causa debidamente xustificada (enfermidade ou pasamento dun familiar achegado).

1) Modalidade asistencial: A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos distintos apartados especificados no cadro superior, sendo preciso ter superados cada un deles ailladamente.

2) Modalidade non asistencial: A avaliación e a superación da materia virá determinada polo exame final teórico-práctico (50% da nota final, sendo necesario obter como mínimo 2.5 puntos dos 5 que integran este apartado) e pola realización dun traballo tutelado pola profesora que haberá que presentar na data de exame da convocatoria oficial, previa a súa exposición (50% restante da nota, sendo preciso acadar como mínimo 2.5 puntos do total dos 5 que se poden obter neste apartado). A nota final virá dada pola suma das puntuacións obtidas nos dous apartados, sendo preciso superar cada un deles

ailladamente.

SEGUNDA CONVOCATORIA:

As competencias non superadas, derivadas da totalidade e/ou de parte das probas/actividades obxecto de avaliación, poderán ser recuperadas na convocatoria de xullo, gardándose a nota da parte superada, tanto na modalidade asistencial como na non presencial.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanco, A., Rodríguez Marín, J. (2007). *Intervención psicosocial*. Madrid: Pearson.

Canto, J.M. (2000): *Dinámica de grupos. Aspectos técnicos, ámbitos de intervención y fundamentos teóricos.* Málaga: Aljibe.

Gil, F. e Alcover, C. (1999): *Introducción a la Psicología de los grupos*. Madrid: Pirámide.

Marín, M. e Medina, F. (1997): *El grupo como instrumento de intervención social.* Sevilla: Algaida.

Sánchez Vidal, A. (2002). *Psicología Social Aplicada*. Madrid: Prentice-Hall.

Tschorne, P. (2005): *Dinámica de grupo en trabajo social***.** Salamanca: Amarú.

Complementaria:

Antons, K. (1990): *Práctica de la dinámica de grupos*. Barcelona: Herder.

Bourhis, R. e Leyens, J.P. (1996): *Estereotipos, discriminación y relaciones entre grupos.* Madrid: McGrow-Hill.

Casas, F. (1996). *Bienestar Social: una perspectiva psicosocial.* Barcelona: P.P.U.

Clemente, M. (1992). *Psicología Social Aplicada*. Madrid: Eudema.

Feldman, P. y Orford, J. (Eds.) (1985). *Prevención y solución de problemas psicológicos aplicando la Psicología Social*. México: Limusa.

Fischer (1992). *Campos de Intervención en Psicología Social*. Madrid: Narcea.

González, M.P. (1995): *Orientaciones teóricas fundamentales en psicología de los grupos*. Barcelona: EUB

Huici, C. (1985): *Estructura y procesos de grupo*. Madrid: UNED. (2 vol.)

Martín, A (1998). *Psicología Comunitaria*. Madrid: Síntesis

Morales, J.F.; Paez, D.; Deschamps, J.C. e Whorchel, S. (1996): *Identidad social. Aproximaciones psicosociales a los grupos y a las relaciones entre grupos.* Valencia: Promolibro.

Munné, F. (1989*): Entre el individuo y la sociedad. Marcos y teorías actuales sobre el comportamiento interpersonal*. Barcelona: PPU.

Núñez, T. e Loscertales, F (1996): *El grupo y su eficacia. Técnicas al servicio de la dirección y coordinación de grupos*. Barcelona: EUB.

Pérez, M.J. e Torres, C. (1999): *Dinámica de grupos en formación de formadores: Casos prácticos*. Barcelona: Herder

Saint-Arnaud, Y. (1991): *Participación y comunicación de grupos***.** Madrid: Anaya.

Shaw, M.E. (1981): Dinámica de grupos. Psicología de la conducta de los pequeños grupos. Barcelona: Herder

Smith, P.B. e Peterson, M.F. (1990): *Liderazgo, organización y cultura. Un modelo de dirección de sucesos.* Madrid: Pirámide.

Turner, J.C. (1990): *Redescubrir el grupo social.* Madrid: Morata.

Revistas de interés dispoñibles no Campus de Ourense:

European review of social psychology

Journal of personality and social psychology

Recomendacións
Materias que continúan o temario
Intervención socioeducativa para a inclusión social/O05G130V01405
Avaliación de programas socioeducativos/O05G130V01901
Intervención en saúde e educación social/O05G130V01902
Intervención socioeducativa na infancia e adolescencia en situación de risco social/O05G130V01501

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Educación: Didáctica: Deseño e programación no ámbito socioeducativo/O05G130V01202
Diagnóstico e análise de necesidades socioeducativas/O05G130V01303
Mediación en conflitos e situacións de violencia/O05G130V01502
Programas de animación sociocultural/O05G130V01503

Materias que se recomenda ter cursado previamente
Antropoloxía: Antropoloxía social e cultural/O05G130V01201
Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento/O05G130V01102
Habilidades sociais en educación social/O05G130V01404
Psicoloxía: Psicoloxía social/O05G130V01301
Socioloxía: Socioloxía da educación/O05G130V01302